

הכנסת
היועצת המשפטית לכנסת

סימוכין: 2022-020656
ירושלים, כ"ח באדר א' תשפ"ב
1 במרץ 2022

לכבוד
עו"ד תומר נאור
עו"ד הידי נגב
התנועה למען איכות השלטון בישראל

שלום רב,

הנדון: פנייתכם בענין גיוס תרומות למימון הוצאות משפטיות

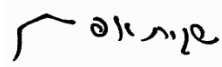
סימוכין: פנייתכם מיום 1.2.22

בפנייתכם ביקשתם לקבל חוות דעת משפטית ביחס לאפשרות גיוס התרומות בקמפיין הציבורי שנערך לאחרונה למימון הוצאותיו המשפטיות של חבר הכנסת נתניהו, ראש האופוזיציה, וזאת לנוכח העובדה שוועדת האתיקה בכנסת טרם הוקמה. הריני מתכבדת להשיבכם כדלקמן:

1. הדין האתי החל על חברי הכנסת קיים מכוח חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951. החוק מסמיך את ועדת הכנסת להתקין כללי אתיקה לחברי הכנסת. ועדת האתיקה מיישמת את כללי האתיקה על מקרים ספציפיים, ובמסגרת זו מקבלת החלטות עקרוניות ביחס ליישום כללי האתיקה, אשר אף מונחות על שולחן הכנסת. מתוקף סמכותה זו, ועדת האתיקה קבעה זה מכבר תנאים לחברי הכנסת בעניין גיוס תרומות שמטרתן מימון צורך רפואי משמעותי או מימון הוצאות משפטיות, בהחלטה מס' 56/20 של הוועדה מיום 16.7.18, שצוינה גם בפנייתכם. התנאים המפורטים בהחלטה זו נקבעו בשימת לב לכללי האתיקה האוסרים קבלת טובת הנאה כמו גם לאיסור החל על ניגוד העניינים.

2. ההחלטה העוסקת בגיוס תרומות לצורך רפואי או למימון הוצאות משפטיות קובעת שנדרש אישור מוקדם של ועדת האתיקה, אשר כרוך בהפעלת שיקול דעת מהותי. מדובר בפעולה שאיננה בליבת תפקידו של חבר הכנסת, ולנוכח פוטנציאל הפגיעה הגלומה בעקרונות האתיקה, נקבעו תנאים מהותיים לבחינת הבקשה. בין תנאים אלו למשל בחינת הצורך עצמו של חבר הכנסת בקבלת התרומות, ומתן אפשרות לחבר הכנסת המבקש להופיע בפני הוועדה; כמו כן נקבע איסור קבלת תרומה המעוררת חשש לניגוד עניינים והפסקת גיוס התרומות באופן מיידי עם תום הצורך שעל יסודו פנה חבר הכנסת בבקשה לגיוס התרומות. שיקול הדעת המהותי המוקנה לחברי ועדת האתיקה בהתאם להחלטה זו אם כן הוא שיקול דעת מהותי רחב, המבוסס על ההבנה שייתכנו מקרים בהם יש מקום לאפשר לחבר הכנסת לגייס תרומות כאמור, ויש מקרים שלא – הכל על-פי מכלול נסיבות העניין. אין המדובר בפרמטרים מדידים ברורים אשר התקיימותם תוביל באופן כמעט אוטומטי לאישור הבקשה. כמו כן, אין המדובר בתופעה שכיחה של הגשת בקשות מסוג זה, המאפשרת לבדוק מכלול שלם של החלטות ועדת אתיקה מן העבר, ולקבל תמונה ברורה מסקירת התקדימים השונים.

3. נוכח האמור, בשים לב לאמור לעיל, הכרעה בבקשה לגיוס תרומות להליך משפטי מחייבת החלטה של ועדת האתיקה, אשר כידוע טרם הוקמה בכנסת ה-24. בצד האמור יצוין, כי מבדיקה מול מזכירות ועדת האתיקה, עולה כי לא נעשתה פניה לוועדה ביחס למקרה שבעניינו פניתם, כך שמדובר בשלב זה בסוגיה תיאורטית.

בכבוד רב,

שגית אפיק